

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 21CoP/78/2020
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8119202105
Dátum vydania rozhodnutia: 15. 12. 2020
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Antónia Kandravá
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2020:8119202105.2

Uznesenie

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Antónie Kandravej a členiek senátu JUDr. Elišky Wagshalovej a JUDr. Ingrid Kalinákovej v právnej veci starostlivosti súdu o maloletú: H. V., B.. XX.XX.XXXX, v konaní zastúpená kolíznym opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny L., dieťa rodičov: matka Q. W., B. XX.XX.XXXX, X. G. L. X, O. Č. L., T. XX, zast. Mgr. Jana Sadloňová, advokátka AK Prešov, Hlavná 14 a otec T. V., B.. XX.XX.XXXX, X. G. L. X, v konaní o zmenu priezviska a o úpravu výkonu rodičovských práv a povinností, o odvolaní otca proti rozsudku Okresného súdu Prešov č.k. 27P/23/2019-99 zo dňa 12.03.2020 takto

rozhodol:

Zrušuje rozsudok vo výrokoch I. v časti zastupovania a spravovania majetku maloletej, II., IV., V. a VI. a v rozsahu zrušenia vec vracia súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

odôvodnenie:

I. Predmet konania

1. Matka sa návrhom domáhala udelenia súhlasu za otca na podanie žiadosti o zmenu priezviska maloletej H. a úpravy výkonu rodičovských práv a povinností k maloletej.

II. Obsah napadnutého rozhodnutia

2. Súd prvej inštancie rozsudkom č.k. 27P/23/2019-99 zo dňa 12.03.2020 tak, že cit.:

„I. zveruje maloletú H. V., nar. XX.X.XXXX do osobnej starostlivosti matky Q. W., nar. X.XX.XXXX, ktorá je oprávnená a povinná maloletú zastupovať a spravovať jej majetok v bežných veciach,

II. určuje otcovi prispievať na výživu mal. H. sumou 60 Eur mesačne za obdobie od 1.11.2018 do 31.8.2019 a za obdobie od 1.9.2019 do budúca sumou 100 Eur mesačne, ktoré výživné bude platiť vždy do 15-teho dňa v mesiaci vopred k rukám matky,

III. v prevyšujúcej časti návrh matky na určenie výživného za obdobie od 1.3.2018 do 31.10.2018 zamietá,

IV. dlžné výživné zo strany otca sa obdobie od 1.11.2018 do 29.2.2020 vo výške 1200 Eur súd povoľuje otcovi zaplatiť v 200 Eurových mesačných splátkach spolu s bežným výživným až do úplného vyrovnania dlhu, pod následkom straty výhody splátok,

V. súd udeľuje matke súhlas na podanie žiadosti o zmenu priezviska maloletej H. V., nar. XX.X.XXXX,

VI. žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania.“

3. Súd prvej inštancie svoje rozhodnutie právne odôvodnil podľa ust. §§ 28 ods. 2; 35; 36 ods. 1; 40 ods. 2, 3; 62 ods. 1, 2, 4; 75 ods. 1 Zákona o rodine a ust. §§ 6 ods. 1; 40 ods. 3 Zákona o mene a priezvisku.

4. Zo zisteného skutočného stavu mal za preukázané, že rodičia nežijú v spoločnej domácnosti. Matka zabezpečuje starostlivosť, má k tomu vytvorené vhodné podmienky. Matka poberá rodičovský príspevok,

otec bol vo výkone trestu odňatia slobody, v čase podania návrhu mal vyživovaciu povinnosť voči dcére B. vo výške 70,- eur, doklady o výške príjmu súdu nepredložil. Maloletú zveril do výlučnej osobnej starostlivosti matky. Pri stanovení rozsahu výživného súd vychádzal z potenciality príjmov otca ako zdravého muža, ktorý má veľa možností sa zamestnať. Otec sa sám svojím konaním pripravil o možnosť sa zamestnať, a to či už tým, že bol dobrovoľne nezamestnaný, alebo že protiprávnym konaním spôsobil, že mu bol uložený trest odňatia slobody. Tieto skutočnosti na strane otca nemôžu postihovať maloletú, ktorá danú situáciu nijako nezavinila. V prevyšujúcej časti súd návrh matky zamietol. Poukázal na to, že matka neuviedla žiadne dôvody hodné osobitného zreteľa, pre ktoré by súd určil výživné spätne. Dlhé výživné od 1.11.2018 vo výške 1.200,- eur súd povolil otcovi zaplatiť v mesačných splátkach po 200,- eur spolu s bežným výživným s tým, že ak nebude uhradená čo len jedna splátka riadne a včas, stane sa splatným celý dlh naraz.

5. Matka žiadala nahradiť súhlas otca k zmene priezviska. Súd vyhodnotil, že je dôvodné udeliť súhlas matke, priezvisko má maloletá po otcovi, tento však na jej výživu nijako neprispieva, o dieťa nejaví záujem, nestretáva sa s ním. Hoci vo svojej výpovedi deklaroval, že sa chce s maloletou stretávať, prípadne sa o ňu starať, po ukončení výkonu trestu odňatia slobody tak neurobil. Je zrejme, že vyjadrenie otca je len účelové a nezodpovedá skutočnosti. Súd prijal záver, že nie je dôvodné, aby mala rovnaké priezvisko ako rodič, ktorý všetky svoje rodičovské povinnosti zanedbáva, resp. vôbec neplní. Súd teda udelil súhlas matke na podanie žiadosti o zmenu priezviska.

III. Obsah odvolania otca

6. Proti rozsudku s výnimkou výroku o zverení maloletej podal v zákonom stanovenej lehote odvolanie otec. Navrhuje napadnutý rozsudok zrušiť a vrátiť vec súdu prvej inštancie na ďalšie konanie. V odvolaní uviedol, že namietá, že zastupovať dcéru a spravovať jej majetok by mala iba jej matka. Takýto postup je úplne nezvyčajný a súd nijako nezdôvodnil svoje rozhodnutie. V tejto časti je rozsudok nepreskúmateľný, keďže nie je možné ustáliť, aké úvahy viedli k tomu, že otca obral o jeho právo zastupovať dcéru a spravovať jej majetok. Nie je pravdou, že o dcéru neprejavuje záujem. Počas celého výkonu trestu odňatia slobody matke písal listy, v ktorých sa o dcéru zaujímal. Ani na jeden mu neodpísala, čím porušila svoju povinnosť informovať otca o dcére. Otec to riešil aj cez Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny L.. Je zvláštne, že úrad práce ako kolízny opatrovník túto skutočnosť v konaní neuviedol. Súd vôbec nevzal do úvahy potrebu rozvoja vzťahu dieťaťa k obidvom rodičom, keď podľa jeho rozhodnutia sa s ním otec nemôže vôbec stretávať. Dieťa si tak nebude môcť s otcom budovať vzťah, čo ju do budúcnosti negatívne poznačí. Preto otec žiadal upraviť styk s právom stretávania sa s maloletou každý párný víkend roka od soboty od 8. hod. do nedele do 16. hod. Otec nesúhlasí so súdom určenou výškou výživného vychádzajúc z potenciality príjmov. Namietal, že súd vôbec nezohľadnil, že vo výkone trestu odňatia slobody pracoval, pričom časť odmeny bola matke posielaná ako výživné. Práci sa nevyhýba, ale po prepustení z výkonu trestu odňatia slobody sa stará o ťažko chorú matku, ktorá trpí na H. chorobu. Z tohto dôvodu nie je reálne, aby platil výživné vo výške 100,- eur a navrhuje, aby súd určil výživné vo výške 30,- eur. Zároveň nie je reálne, aby dlžné výživné platil v splátkach po 200,- eur mesačne, keď len bežné výživné má byť 100,- eur mesačne, takto by to malo byť 300,- eur mesačne, čo nie je v jeho schopnostiach platiť. Súd mal pri výške mesačnej splátky dlžného výživného zohľadniť, že vo výkone trestu odňatia slobody pracoval a na výživu dcéry prispieval. Zároveň návrh matky bol podaný 5.11.2018, za november 2018 tak súd nemal priznať výživné v plnej výške, ale iba podľa počtu dní od 5.11. do 30.11.

7. Otec ďalej namietal, že súd udelil matke súhlas na podanie žiadosti o zmenu priezviska dcéry na W.. Súd nijako nezdôvodnil, v čom vidí dôvody hodné osobitného zreteľa na to, aby došlo k zmene priezviska dieťaťa. Súd nemal skúmať, či je dôvod na to, aby dcéra mala svoje súčasné priezvisko, ale mal skúmať, či existuje dôvod hodný osobitného zreteľa na to, aby došlo k zmene priezviska. Súd odôvodnil udelenie súhlasu na podanie žiadosti o zmenu priezviska tým, že dcéra chodí do škôlky a že sa o ňu nezaujíma. Nastúpenie do škôlky rozhodne nemožno pokladať za dôvod hodný osobitného zreteľa, keďže ide o bežnú situáciu v živote človeka. Súd vôbec nezohľadnil, že maloletá už takmer štyri roky používa priezvisko V., uvedomuje si už, že ho má, nie je teda dôvod to meniť a vnášať do jej života zmätok. Navyše týmto by sa už úplne preklonili všetky práva k dieťaťu na stranu matky - mala by ho v osobnej starostlivosti, otec by sa s ním nemal ako stykať, lebo súd styk neupravil a navyše by ani nemala otcove priezvisko. Súd tak vôbec nerešpektoval svoju zákonnú povinnosť dbať o to, aby bol zachovaný vzťah dieťaťa k obidvom rodičom.

8. K odvolaniu otca sa vyjadrila matka. Navrhla rozsudok v jeho napadnutej časti potvrdiť. Vo vyjadrení uviedla, že otec už nie je vo výkone trestu odňatia slobody a od prepustenia z výkonu trestu sa o maloletú nijakým spôsobom nezaujíma, neprejavil záujem o stretnutie s maloletou, neinformoval sa u matky, ako sa maloletá má, či je zdravá, alebo či niečo nepotrebuje a na jej výživu neprispel. Otec sa s maloletou nestretáva a nezaujíma sa o ňu. Nie je v záujme maloletej, aby za súčasného skutkového stavu trávila maloletá s otcom čas v rozsahu ako navrhuje otec. Otec bráni matke, aby sa s maloletou odhlásila z trvalého pobytu v G. L., pričom k odhláseniu z trvalého pobytu podľa súčasnej právnej úpravy matka potrebuje súhlas vlastníka nehnuteľnosti. Maloletá navštevuje škôlku v L., za ktorú je matka nútená platiť školné v oveľa väčšom rozsahu, ako keby mala trvalý pobyt v L.. Medzi tvrdením otca o jeho záujme o maloletú a jeho skutkami je nesúlad. Súhlas súdu na podanie žiadosti o zmenu priezviska je v záujme maloletej.

IV. Hodnotenie odvolacieho súdu

9. Krajský súd v Prešove (ďalej aj ako „odvolací súd“) v rámci kompetencií vyplývajúcich z ust. § 2 ods. 1 CMP, v spojení s ust. § 34 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“) preskúmal rozhodnutie v jeho napadnutej časti podľa zásad uvedených v § 62 a nasl. CMP, bez nariadenia pojednávania podľa § 385 ods. 1 CSP a contrario a zistil, že neboli splnené podmienky pre jeho potvrdenie alebo zmenu podľa ustanovení §387 a 388 CSP.

10. Odvolací súd po oboznámení sa s obsahom súdneho spisu, rozsahom vykonaného dokazovania a skutkovými zisteniami súdu prvej inštancie považuje skutočný stav za nedostatočne zistený pre spravodlivé rozhodnutie vo veci. Za daného stavu odvolací súd zrušil rozsudok v jeho napadnutej časti postupom vyplývajúcim z ustanovenia § 389 ods. 1 písm. b) CSP a v rozsahu zrušenia vrátil vec súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. Neúplné zistenie skutočného stavu veci považuje odvolací súd za nesprávny procesný postup, ktorým znemožnil účastníkom konania, aby uskutočňovali im patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Tento nedostatok zároveň nemožno odstrániť v odvolacom konaní dodržiavajúc zásadu dvojinstančnosti súdneho konania. V prejednávanej veci sa de facto presúva dokazovanie na odvolací súd, proti záverom ktorého účastníci konania nie sú oprávnení podať riadny opravný prostriedok.

11. Zo súdom prvej inštancie zisteného skutočného stavu veci vyplýva, že rodičia maloletej H. nežijú v spoločnej domácnosti. K rodičovskej dohode o úprave výkonu rodičovských práv a povinností nedošlo. Matka zabezpečuje výlučnú osobnú starostlivosť maloletej, maloletá navštevuje materskú škôlku, potreby maloletej sú strava, ošatenie, základné potreby, ktoré sú primerané veku maloletej. Matka platí za nájom a inkaso 300,- eur mesačne. Je poberateľkou rodičovského príspevku. Otec maloletej bol v čase podania návrhu vo výkone trestu odňatia slobody, po jeho ukončení žije v spoločnej domácnosti so svojou matkou. Súdu nepredložil dôkazy o tom, aké sú jeho možnosti a schopnosti sa zamestnať, a aký je jeho súčasný príjem.

12. Súd prvej inštancie po zistení skutočného stavu veci správne pristúpil k súdnej úprave výkonu rodičovských práv podľa ustanovenia § 36 Zákona o rodine. Forma výlučnej osobnej starostlivosti je akceptovaná aj otcom. Súd pristúpil vo svojom rozhodnutí k stanoveniu k oprávnenosti a povinnosti zastupovať majetok maloletej v bežných veciach matke.

13. Podľa § 28 ods. 1 a 2 Zákona o rodine, súčasťou rodičovských práv a povinností sú najmä
a) sústavná a dôsledná starostlivosť o výchovu, zdravie, výživu a všestranný vývin maloletého dieťaťa,
b) zastupovanie maloletého dieťaťa,
c) správa majetku maloletého dieťaťa.
Rodičovské práva a povinnosti majú obaja rodičia. Pri ich výkone sú povinní chrániť záujmy maloletého dieťaťa.

14. V rozhodnutí súdu absentuje uvedenie dôvodov, pre ktoré súd prijal názor o zastupovaní a spravovaní majetku maloletej matkou. Zastupovanie aj správu majetku a maloletého dieťaťa realizujú obidvaja rodičia ako jeho zákonní zástupcovia. Môže ju realizovať jeden z rodičov buď na základe dohody alebo rozhodnutia súdu. Pokiaľ však súd sa rozhodol takúto oprávnenosť a povinnosť stanoviť len matke, musí uviesť dôvody pre takéto rozhodnutie, čo v rozhodnutí súdu absentuje. Súd rozhodol o zastupovaní a správe maloletej len v bežných veciach. V bežných veciach môže rozhodovať každý z

rodičov samostatne, a zároveň samostatne za dieťa v zmysle ust. § 28 ods. 1, 2 aj koná. V podstatných veciach môže rovnako konať len jeden z rodičov, avšak zásadne len na základe dohody s druhým rodičom alebo urobia rodičia právny úkon za dieťa spoločne. Rozhodnutie súdu o oprávnenosti a povinnosti len matky zastupovať maloletú v bežných veciach, bez uvedenia dôvodu pre takýto postup činí dané rozhodnutie v tejto časti za nepreskúmateľné, a dostatočne nezdôvodnené. Samotná skutočnosť, že maloletá bola zverená do osobnej starostlivosti matky, otca nevylučuje z výkonu jeho rodičovských práv a povinností, a to ani v prípade, ak ide o zastupovanie a správu majetku, aj keď ide o bežné veci.

15. Vo vzťahu k súdom určenému výživnému, zo strany otca smerujú námietky otca k rozsahu výživného, splátkam dlžného výživného, ako aj výške výživného, pokiaľ ide o obdobie pred podaním návrhu. Súd prvej inštancie vo vzťahu k určeniu vyživovacej povinnosti zo strany otca vychádzal z potenciality jeho príjmov ako zdravého muža, ktorý má veľa možností sa zamestnať.

16. Závery súdu vo vzťahu k správne posúdeniu reálnych možností a schopností otca ako povinného rodiča a zároveň zisťovanie podmienok pre uloženie povinnosti platiť výživné s tým súvisiace dlžné výživné považuje odvolací súd za nedostatočné a predčasné.

17. Podľa § 35 CMP, je súd povinný zisťovať skutočný stav veci, ktorý je podkladom pre rozhodnutie. Znamená to, že súd je povinný zistiť v konaní skutočný stav veci, ktorý je mierou čo najbližšieho priblíženia sa hmotnoprávneho rozsahu práv a povinností a právom chránených záujmov.

18. Podľa § 36 CMP, súd je povinný vykonať aj iné dôkazy, ako navrhli účastníci, ak je to potrebné na zistenie skutočného stavu veci.

19. Podľa § 62 ods. 1, 2 zákona č. 36/2005 Z.z. o rodine (ďalej len „Zákon o rodine“), plnenie vyživovacej povinnosti rodičov k deťom je ich zákonná povinnosť, ktorá trvá do času, kým deti nie sú schopné samé sa živiť. Obaja rodičia prispievajú na výživu svojich detí podľa svojich schopností, možností a majetkových pomerov. Dieťa má právo podieľať sa na životnej úrovni rodičov.

20. Podľa § 62 ods. 4 Zákona o rodine, pri určení rozsahu vyživovacej povinnosti súd prihliada na to, ktorý z rodičov a v akej miere sa o dieťa osobne stará. Ak rodičia žijú spolu, prihliadne súd aj na starostlivosť rodičov o domácnosť.

21. Podľa § 62 ods. 5 Zákona o rodine, výživné má prednosť pred inými výdavkami rodičov. Pri skúmaní schopností, možností a majetkových pomerov povinného rodiča súd neberie do úvahy výdavky povinného rodiča, ktoré nie je nevyhnutné vynaložiť.

22. Podľa § 75 ods. 1 Zákona o rodine, pri určení výživného prihliadne súd na odôvodnené potreby oprávneného, ako aj na schopnosti, možnosti a majetkové pomery povinného. Na schopnosti, možnosti a majetkové pomery povinného prihliadne súd aj vtedy, ak sa povinný vzdá bez dôležitého dôvodu výhodnejšieho zamestnania, zárobku, majetkového prospechu; rovnako prihliadne aj na neprimerané majetkové riziká, ktoré povinný na seba berie.

23. Zákon o rodine pri rozhodovaní o výške výživného vymedzuje kritériá ako určitý návod pre súd, kombináciou ktorých sa má určiť konkrétna výška výživného. Na strane oprávneného sú to relevantné odôvodnené potreby. Na strane povinného sú to schopnosti, možnosti a majetkové pomery.

24. Správne, zákonné a spravodlivé rozhodnutie je nepochybne existujúcou požiadavkou práva na spravodlivý proces a rozhodnutie v civilnom procese, nemôže byť tejto požiadavke vzdialené. Materiálnym predpokladom pre takéto rozhodnutie je vždy skutkový základ rozhodnutia spolu s právnym posúdením veci. Povinnosťou súdu prvej inštancie bolo v predmetnom mimosporovom konaní zistiť všetky relevantné skutočnosti smerujúce k potvrdeniu správnosti a oprávnenosti nároku matky na výživu maloletého dieťaťa tak, aby výška výživného zodpovedala oprávneným potrebám maloletého dieťaťa a reálnym schopnostiam a možnostiam otca.

25. Odôvodnenie rozhodnutia v časti stanovenia príjmu otca je nepreskúmateľné. Súd prvej inštancie síce konštatoval, že pri určení výšky výživného vychádzal z potenciality príjmu otca, v rozhodnutí súdu však absentuje konkrétne vyhodnotenie potencionalneho príjmu osoby povinnej platiť výživné,

teda jeho potencionálny príjem, z ktorého súd pri stanovení výživného vychádzal. Súd prvej inštancie neuviedol konkrétne ako vyhodnotil vstupné atribúty relevantné pre určenie potencionality. Má sa na mysli vek, zdravotný stav, možnosti v danom regióne zamestnať sa, príjem otca pred výkonom trestu odňatia slobody a po ňom, v akom pracovnom zaradení bol otec pred výkonom trestu a v súčasnosti, aká je konkrétna potencionálna výška príjmu otca v súčasnosti. Je potrebné vyhodnotiť reálne možnosti a schopnosti otca.

26. Úvahy súdu o potrebe aplikácie potencionality príjmu otca sú správne, otec zrejme nepracuje, nie sú ozrejmene dôvody, pre ktoré by nemohol pracovať a nie sú známe prekážky, ktoré by mu bránili dosahovať čo i len minimálnu mzdu, ktorú môže dosahovať zdravý človek vzhľadom na svoj vek a prihliadnutie k reálnym možnostiam na trhu práce. Je povinnosťou otca, aby zabezpečil maloleté dieťa. Nemôže sa takáto farcha prenášať len na jedného z rodičov.

27. Potencialita príjmu znamená, že je možné zhodnotiť, že povinný rodič by mal dosahovať lepšiu zárobkovú činnosť než tú, ktorú deklaroval pre rozhodné obdobie, z ktorého sa má stanoviť rozsah výživného. Potencialita príjmov znamená tiež v reálnom použití v súlade s právnou normou situáciu, kedy povinný nevyvíja dostatočnú aktivitu k tomu, aby svoje dieťa zabezpečil, aby dieťa malo uspokojené základné potreby, ktoré súvisia s jeho výživou a aj potreby, ktoré nie sú základné, ktoré sú nad rámec, ale súvisia s uspokojovaním možností, ktoré prináležia veku a potrebám maloletého dieťaťa. Potencialita teda znamená de facto, že povinný môže v daných podmienkach dosahovať zvýšený príjem než deklaruje v rozhodnom období.

28. Pri určení rozsahu vyživovacej povinnosti je súd povinný vždy prihliadať na pomery rodičov, pričom berie v úvahu nielen fakticky dosahované príjmy rodičov, ale aj tie, ktoré by mohol dosahovať s prihliadnutím na schopnosti a možnosti osoby k výžive povinnej, prihliadol na celkovú hodnotu hnuiteľného a nehnuteľného majetku, ako aj i spôsob života.

29. Pri určení výšky potencionálneho príjmu súd vychádza z príjmu, ktorý povinný rodič by s ohľadom na svoje skutočné schopnosti a možnosti, poprípade i majetkové, ktoré sú dané fyzickým stavom, jeho vzdelaním, pracovnými skúsenosťami, dopytom a ponukou na rozumne regionálne určenom trhu práce mohol dosahovať.

30. Úlohou súdu prvej inštancie je nanovo rozhodnúť o nároku na stanovenie výživného, pričom súd musí zistiť skutočný stav veci, z ktorého vyplynú reálne možnosti a schopnosti povinného rodiča. Je potrebné, aby súd zistil dôsledne oprávnené potreby maloletej, prihliadol pri stanovení rozsahu výživného aj na kritérium osobnej starostlivosti o maloletú, prihliadol na spolupodieľanie sa maloletej na výdajoch, ktoré súvisia s bývaním a službami s tým spojenými. Rovnako zistí výdaje otca, vyhodnotí jeho oprávnené výdaje, prihliadol na strane otca k vyživovacej povinnosti, ktorú má k dcére B.. Vyrovná sa v prípade stanovenia jednak nového rozsahu aj s obdobím, za ktoré prizná výživné, čo má vplyv predovšetkým na otázku dlžného výživného, keďže otec namietal, že súd rozhodol o výživnom od 1.11.2018, napriek tomu, že návrh bol podaný 5.11.2018. Pri stanovení dlžného výživného sa vyrovná s vyjadreniami otca, že matke zasielal finančné prostriedky na výživu maloletej.

31. Vo vzťahu k napadnutému výroku o udelení súhlasu matke na podanie žiadosti o zmenu priezviska, považuje doposiaľ zistený skutočný stav veci odvolací súd za nedostatočný pre prijatie spravodlivého rozhodnutia vo veci.

32. Návrhu matky súd vyhovel a považoval ho za dôvodný, pretože mal za preukázané vykonaným dokazovaním, že otec nemá o maloletú záujem, na jej výživu nijako neprispieva, nestretáva sa s ňou. Zmenu priezviska maloletej považoval v jej záujme, pretože takéto priezvisko má matka.

33. Podľa § 35 Zákona o rodine, ak sa rodičia nedohodnú o podstatných veciach súvisiacich s výkonom rodičovských práv a povinností, najmä o vystaňovaní maloletého dieťaťa do cudziny, o správe majetku maloletého dieťaťa, o štátnom občianstve maloletého dieťaťa, o udelení súhlasu na poskytovanie zdravotnej starostlivosti a o príprave na budúce povolanie, rozhodne na návrh niektorého z rodičov súd.

34. Zásadne patrí obom rodičom právo rozhodovať o záležitostiach ich maloletého dieťaťa. Podstatné otázky týkajúce sa záležitostí dieťaťa musia byť vždy schválené oboma rodičmi. Ak ide o podstatnú

vec, je potrebné zistiť názor druhého rodiča, či s prejavom zastupujúceho rodiča súhlasí. V danej veci matka požiadala o udelenie súhlasu podať žiadosť o zmenu priezviska maloletej z dôvodu, že s otcom sa maloletá nestretáva a on ak otec neprejavuje o dcéru žiaden záujem.

35. V rozhodnutí súdu prvej inštancie absentuje uvedenie dôvodov hodných osobitného zreteľa, pre ktoré považoval súd za dôvodné návrhu o súhlas na podanie žiadosti o zmene priezviska vyhovieť. Rozdielne priezvisko matky a dieťaťa samo o sebe nie je tým dôvodom hodným osobitného zreteľa, ktoré samo o sebe spôsobuje dôvodnosť pre vyslovenie súhlasu súdu k zmene priezviska. Je tiež potrebné poznamenať, že maloletá H. dovŕšila J. veku v čase podania návrhu, preto len ťažko možno uvažovať nad tým, že maloletá je konfrontovaná s negatívnymi životnými situáciami, vzniknutými v dôsledku rozdielnosti jej priezviska s priezviskom matky.

36. Zmena priezviska maloletého dieťaťa je závažným zásahom súdu do rodinného života účastníkov konania, preto je potrebné k nemu pristupovať prísne reštriktívne, len za existencie dôvodov hodných osobitného zreteľa, ktoré by zakladali potrebu vyhovieť návrhu v záujme najlepšieho záujmu maloletého dieťaťa. Určiť meno a priezvisko dieťaťa patrí k právam a povinnostiam rodičov, pričom pri určení priezviska obaja rodičia určili zhodne priezvisko svojmu spoločnému dieťaťu.

37. V zmysle zaužívanej súdnej praxe za dôvody hodné osobitného zreteľa možno považovať nasledovné situácie: rodič, ktorého priezvisko dieťa nosí, neplní svoje povinnosti k dieťaťu, nejaví o neho záujem a stratil k nemu zrejme citový vzťah, takže nie je v záujme dieťaťa prehľbovať pocit spolupatričnosti k tomuto rodičovi, s dieťaťom sa nestretáva; rodič, ktorého priezvisko má dieťa, si neplní vyživovaciu povinnosť; rodič, ktorý má dieťa vo výchove, žije s novým partnerom, s ktorým má ďalšie dieťa, ktoré má priezvisko odlišné od dieťaťa, ktorého priezviska sa zmena týka. Súd musí mať však za preukázané, že pre takéto nariadenie súhlasu existujú dôležité dôvody vyššie opísané. Súd zvaží aj to, koho priezvisko má dieťa nosiť v budúcnosti, aké sú ich vzájomné citové väzby, či tento vzťah vykazuje známky stability a pod.

38. Povinnosťou súdu prvej inštancie bolo v predmetnom konaní zistiť všetky relevantné skutočnosti smerujúce k tomu, aby svoj záver o existencii závažných dôvodov pre prijatie tak závažného rozhodnutia ako je vyslovenie súhlasu na podanie žiadosti matky o zmenu priezviska boli zistené a preukázané. Úlohou súdu prvej inštancie je vyrovnáť sa s námietkami otca vo vzťahu k jeho nesúhlasu k zmene priezviska a špecifikovať dostatočným spôsobom zistenú existenciu závažných dôvodov pre zmenu priezviska maloletej.

39. Súd pri rozhodovaní o úprave výkonu rodičovských práv a povinností rozhodne aj o úprave styku otca s maloletým dieťaťom, pretože o styku otca s maloletou dcérou súd nerozhodol a otec navrhuje styk upraviť.

40. Po vrátení veci je úlohou súdu prvej inštancie doplniť dokazovanie v intenciách naznačených odvolacím súdom. Na základe výsledkov doplneného dokazovania súd prvej inštancie vo veci opätovne rozhodne. V novom rozhodnutí rozhodne aj o trovách odvolacieho konania.

41. Rozhodnutie bolo prijaté senátom odvolacieho súdu v pomere hlasov 3 : 0 (§ 3 ods. 9 zákona číslo 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov § 393 ods. 2 CSP).

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP). Dovolateľ musí byť s výnimkou prípadov podľa § 429 ods.2 v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).